

NA FLOR DA PEL

Na memoria do profesor

Xosé Ignacio Fernández de Viana y Vieites (1942-2009)

Socio e colaborador do Museo do Pobo Galego

MUSEO DO POBO GALEGO

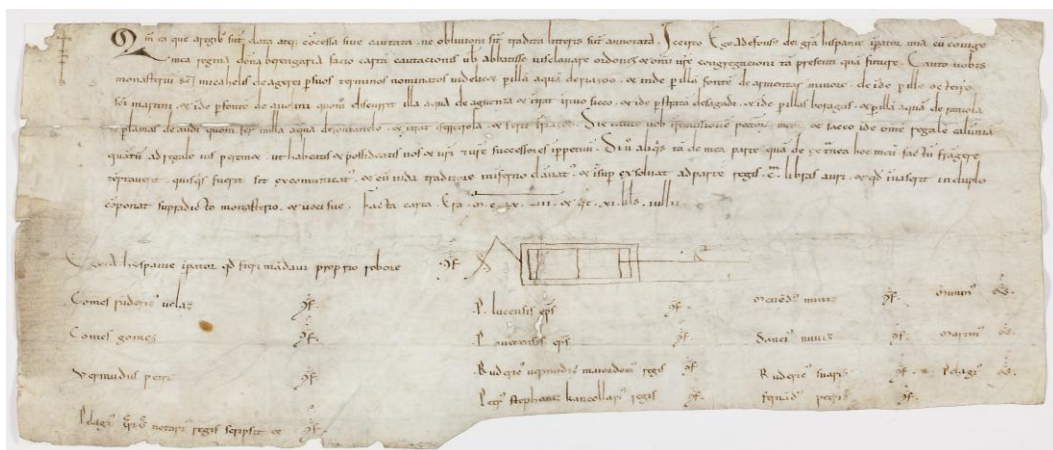
(27 MARZO – 15 ABRIL DE 2012)

O Museo acolle no seu arquivo unha serie de documentos escritos sobre pergameo cos que pouco a pouco foise creando unha sección facticia. Documentos pertencentes aos depósitos institucionais: Deputación Provincial da Coruña, Museo Municipal de Santiago, ou ás coleccións Taboada Chivite, Blanco-Cicerón, González del Blanco, Martul Tobío, Clodio González, xunto as doazóns de Fuco Sanjiao e Xesús Couceiro.

O pergameo, material resistente pero delicado, esixe un tratamento especial polo que o Museo reservou un espazo para a súa conservación onde as condicións ambientais son constantes e os soportes os apropiados para albergar este tipo de documentos.

Moitos non chegaron ao Museo nas condicións máis idóneas, polo que foi necesario levar a cabo unha importante tarefa de limpeza e tratamentos de restauración e consolidación naqueles nos que o seu estado de conservación así o aconsellaba.

Con esta mostra preténdese dar a coñecer a colección, ao mesmo tempo que agradecer a sensibilidade que co patrimonio cultural do noso país mostran os distintos doantes, porque é a doazón a forma de ingreso maioritaria respecto aos fondos arquivísticos do Museo.

Copia simple orixinal do Privilexio Real outorgado por Afonso VII O Emperador ao mosteiro de San Miguel de Eiré (Pantón, Lugo).

21 de xuño, 1129. 60'9x35'9 cm.

En latín.

O documento orixinal non se conserva. Este pergameo sería unha das copias que se facían como “copia de seguridade”, e tería o mesmo valor legal que o orixinal.

O mosteiro de Eiré (Agrey no texto) rexido pola abadesa Visclavara foi un convento feminino do que hoxe só queda a igrexa. No documento aparecen delimitados claramente os terreos que forman a fundación do mosteiro: “entre o río Riazóo, a fonte Armentar menor, e de alí polo Outeiro de San Martiño e pola fonte de Abolín e a auga de Agüenza que entra no río Seco e as terras de Segada e Borrugas e polo río Raniola e as lamas de Avido, segundo se vai polo Fontanelos e entra en Ferreiros...” (Amor Meilán, *Historia de la Provincia de Lugo*, VI, p. 218).

O documento, leva a habitual cláusula de excomuñón para todos aqueles que non respecten o acordo: “*sit excommunicatus et cum iuda traditore in inferno damnatus*”, é dicir, “*sexa excomungado e faga compañía no inferno a Xudas o Traidor*”.

Copia da rúbrica de Afonso VII o Emperador

Museo do Pobo Galego. Fondo Blanco-Cicerón

Fuero Juzgo.

Século XIII. 48x32 cm.

En latín, galego e castelán.

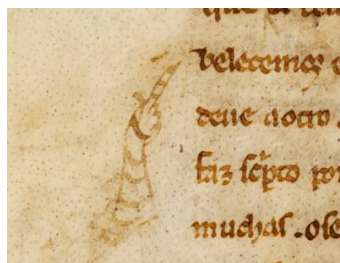

O “*Fuero Juzgo*” é a adaptación e unificación feita no século XIII, por mandato do rei Fernando III, das leis visigodas contidas no “*Liber Iudiciorum*”, compilado á súa vez no século VII e froito das distintas disposicións legais ditadas polos monarcas visigodos. A partir da unificación e promulgación do século XIII, comezan a se alternar as copias en latín do Código coas copias nas linguas romances da península.

Este fragmento, soamente catro folios, é coñecido como o “**Fuero Juzgo de López Ferreiro**”, por ser este autor o primeiro que o estudou e publicou; contén só o correspondente ao Título VII “*De los Furtos e de los Enganos*”. A súa particularidade estriba en estar escrito en latín coas anotacións intercaladas en romance. Escrito en letra gótica sobre pergameo, a dúas columnas, e alterna as tintas ocre, para o texto, e verdes, azuis e vermellas para resaltar os títulos e as letras capitais, estas últimas cunha finísima ornamentación vexetal.

Nas marxes utilízase o coñecido como “*signum manuum*”, pequenas mans rematadas nun punteiro que servían para chamar a atención sobre algún detalle destacable do texto.

Segundo López Ferreiro o fragmento é anterior ás primeiras traducións ao castelán feitas no século XIII; pertencería así ao século XII, e o seu interese radica sobre todo en que as súas anotacións lle confiren un inestimable valor lingüístico cara a orixe e desenvolvemento da lingua galega.

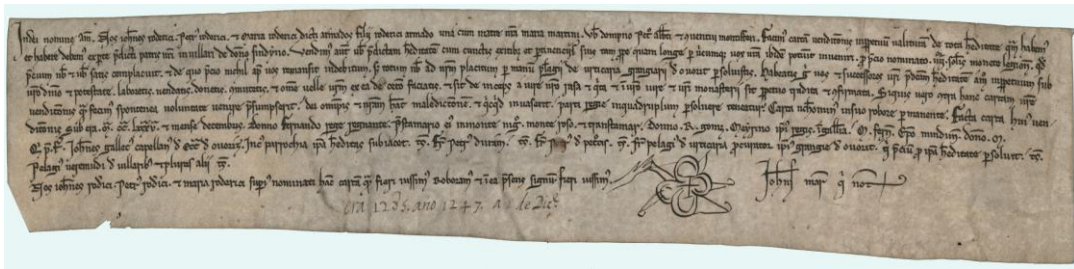

Signum manuum

Letra capital, detalle

Museo do Pobo Galego. Fondo Blanco Cicerón

Carta de venda ao mosteiro de Monfero, na persoa do seu abade don Pedro, de bens pertencentes a Xoán, Pedro e María Rodrigo, fillos de Rodrigo Armado e María Martínez, bens sitos en San Pedro de Buriz (Guitiriz).

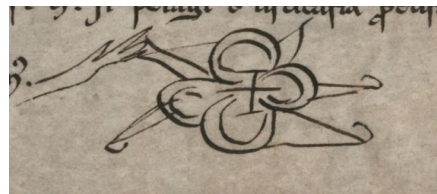
Buriz, 1247. 46x8 cm.

En latín.

O documento conserva parte da fórmula típica da chancelería imperial romana: “*que fecimus spontanea voluntate*” seguida da ameaza a todo aquel que incumpra o acordo: “*nostram hanc maledictionem et quicquid inuaserit parti regie in quadruplum persolvere teneatur*”, é dicir, “que a nosa maldición [caiga sobre vos] e sexa obrigado a abonar o cuádruplo de canto usurpare á parte do rei”

Esta carta está datada pola era hispánica: “*sub era M^a CC^a LXXXV^a et mense decembris*”, fórmula que se utilizou ao longo da Idade Media na Península. Para obter a equivalencia co tempo actual hai que restarlle 38 anos.

O signo do notario remárcase ademais cunha man que indica a súa posición xusto despois da fórmula de validación.

Museo do Pobo Galego. Doazón: Francisco Sanjiao

Carta de concordia sobre a venda da ermida de San Xoán de Vila Furada.

8 de xaneiro, 1276. 23'4x11 cm.

En galego.

Carta de concordia entre Garçia Gomez, arcediago de Nendos e Fernan Perez, prior do mosteiro se San Xoán de Caaveiro (Pontedeume), sobre a venda da ermida de San Xoán de Vila Furada que fai Fernán Pérez, prior de San Xoán de Caaveiro ao arcediago de Nendos.

Vila Furada, San Xoán do Seixo (As Pontes de García Rodríguez).

O pago faise en “*mill mor[avedis] da bõa mōneda*“, é dicir, en moedas de prata.

Os catro furados que están na parte inferior do pergameo levarían en orixe un selo pendurado.

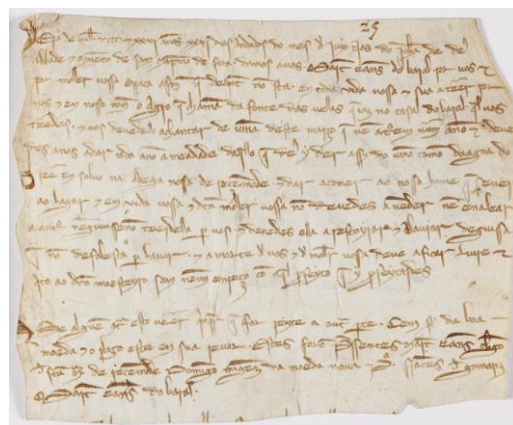

Museo do Pobo Galego. Doazón: Xesús Couceiro

Aforamento outorgado polo abade do mosteiro de Sam Martinno de Fora a don Johan de Deus, a favor de Martin Eanes e a súa muller Orraca Afonso, da propiedade do lugar coñecido como “Fonte das Uellas” no casal de Baral en Reçemonde.

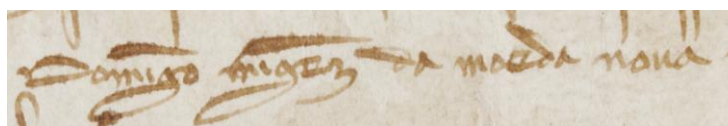
Santiago de Compostela, 26 de xullo, 1288. 11’7x14’5 cm.

En galego.

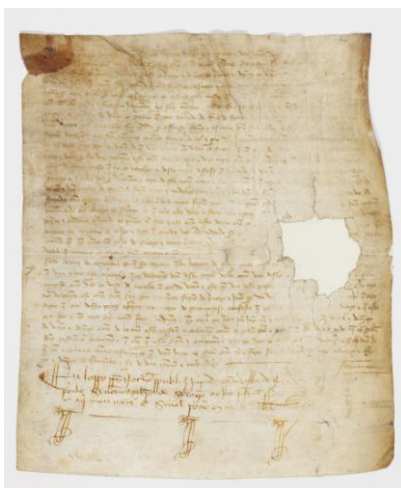
O documento obriga aos aforados a entregar a metade da colleita e a metade do viño ao Mosteiro de San Martiño Pinario e alimentar ó criado do mosteiro que traballa no lagar: *“dar cada anno a meadade daquello que Deus y dar assy do uinno... et dar a comer ao nosso home que seueer ao lagar”*.

Hai unha identificación exacta das testemuñas consignando a veciñanza: **Martiño Eans**, clérigo de Santa María de Razamonde (Cenlle, Ourense); **Domingo Mínguez da Moeda Nova** (esta rúa santiaguesa localizábase entre a rúa de Xelmírez e Fonte Sequelo); **Pedro Francés de Gomariz** (Leiro, Ourense); **Martiño Eans do Barral** (Cenlle).

Domingo Mínguez da Moeda Nova

Museo do Pobo Galego. Fondo Blanco Cicerón

Declaración de testemuñas ante Lopo Rodriguez, notario da vila de Noia, sobre a demarcación dos límites dunha propiedade.

Noia, 10 de (ilexible) de 1364. 30'4x25 cm.

En galego.

O texto non é de fácil lectura pois o pergameo atópase bastante deteriorado, unha forte rotura e o esvaecido da tinta impiden a súa correcta interpretación.

Neste documento se reúnen ante o notario Lopo Rodríguez, unha serie de testemuñas que xuran sobre os evanxeos co fin de marcar os límites dunha propiedade reclamada por Afonso Guillelmez e Sabela Rodríguez, a súa muller.

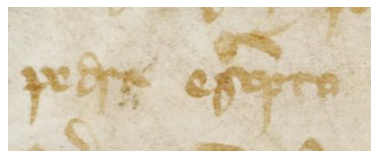
Resulta moi interesante a cantidade de topónimos que nel se citan. Lugares como Vilar, Sueiro, Saramagoso, Merelle, sitos nas parroquias de Argalo, Tállara e Fruime, pertencentes aos actuais concellos de Noia e Lousame.

Vemos ademais que se recorre como testemuñas aos “vedrayos”, palabra que recolle Sarmiento no seu *Onomástico etimológico de la lengua gallega* e coa que se designa en Galicia aos homes vellos e bos. Estes lembraríanse dos lugares e as súas lindes tendo a súa palabra forza de lei.

Outro aspecto que nos chama a atención no texto é a mención que fai dunha pedra con gravados “que oira dizer que era desla pedra escripta ata o agro de Saramagoso”, que probablemente faga referencia a un petroglifo.

vedrayos

pedra escripta

Museo do Pobo Galego. Fondo Familia González del Blanco

Testamento de Iohan Nunnez d'Aponte, deán da Catedral de Santiago, outorgado ante o notario de Santiago Aluar Perez Puquarino.

Noia, 1377. 57'3x57'4 cm.

En galego.

Poucos son os datos que temos de Xoán Núñez de Aponte orixinario de Noia e pertencente a unha das familias máis importantes da vila. O seu nome figura como cóengo da catedral en 1354 e sabemos que no ano 1367 xa era deán da Catedral, cargo que ostentaría ata a súa morte en 1378.

O seu testamento comeza coa fórmula de reflexión: *“por que todo omme se deue amenbrar da ora que ha de deixar este mundo de que non he çerto quando Deus tem por bem de o mandar”*. Da distribución das súas posesións destacamos algunhas curiosidades:

- **Ademais do que lle deixa aos mosteiros de Santiago, San Domingos, San Francisco ou Belvís, para a celebración de misas pola súa alma, cómpre destacar os cartos que deixa para as *pitanzas* (ración de comida que se repartía entre os necesitados).**
- **Ao arcebispo, Rodrigo de Moscoso, *“hunna das mias mulas a mellor e hunna sortella d'ouro de hunna pedra çafy* (safiro)”**.
- **Ao Hospital de Santiago déixalle roupa e ao capelán do mesmo *“huun dos meus tabardos con seu capeyrete e hunna aljuba ou cota”*.**
- **Ao seu sobriño Xil Martínez, cóengo da catedral *“unha taça de prata... as mias crementinas e todos os outros liuros de lata”*, en referencia ás obras do Papa Clemente V e aos libros encadernados con peche e reforzos de metal nas esquinas.**

Museo do Pobo Galego. Fondo Familia González del Blanco

Inventario e codicilo que modifica o testamento, anteriormente redactado, de Iohan Nunnez d'Aponte, deán da Catedral de Santiago. Redactado e asinado ante Aluar Perez Puquarino, notario de Santiago.

Noia, 7 de xaneiro, 1378. 34'5x32 cm.

En galego.

A primeira parte do documento é un amplo inventario dos bens mobles do deán, a través do cal temos unha boa descrición do enxoval doméstico da época: “*sseys taças de prata douradas... outras seys taças de prata brancas... seys scudelas de prata et dous talladores de prata... cinque saleyros de prata... doze cullares de prata... huun pichel de prata*”.

Continúa logo coa relación das moedas das que dispón destacando a súa variedade: moedas de ouro como a dobra cruzada e dobra marroquí (a dobra sucede ao marabedí), floríns de Aragón e floríns de Alemaña, xoanes e ducados, francos e escudos; moedas de prata como os marabedís de branco (branco = prata).

Son salientables tamén as xoias e obxectos suntuarios que se citan no documento: 10 sortellas de ouro, un diamante grande engastado en ouro, cintas con grilandas de prata e coral, doas e vincos, relicarios de prata, etcétera.

Remata coa cláusula corroborativa que reafirma o desexo do deán: “*Et mǎdo que este codiçilo que valla cōmo codiçilo e envetario. Et se non ualuer cōmo codiçilo que valla cōmo manda por aquela mellor maneyra que de dereyto debe*”.

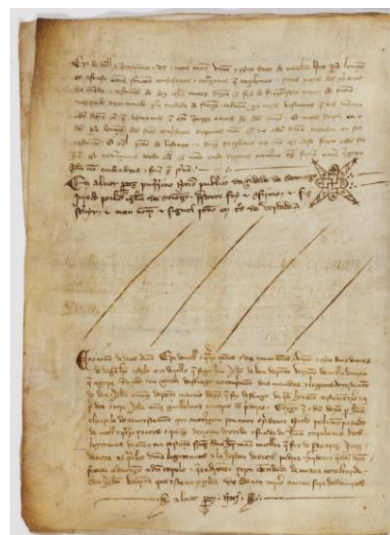
O deán quería ser enterrado na Catedral, pero ante a negativa do cabido lle revoga tódalas mandas e posesións cedidas anteriormente e dispón unhas novas para o seu enterramento. Unha serie de roturas no pergameo nos impiden saber cal foi o lugar escollido: “*Mandome enterrar ante o altar de San Françisco no moesterio da [roto] de Santiago en hũu moymẽto de pedra alçado en ta[roto] fez o arçebispo d[on] [Ro]drigo no moesterio de San Domingo de Bonaval*”.

Museo do Pobo Galego. Fondo Familia González del Blanco

Documentos relacionados co testamento do deán da Catedral de Santiago, Iohan Nunnez d'Aponte.

1378-1381. 8 folios. 31'5x23 cm.

En galego.

Neste caderniño compílanse nove documentos todos eles relacionados co testamento do deán. Son traslados (copias) dos orixinais. Destacamos entre eles:

- Certificacións do cumprimento de gran parte das mandas testamentarias.
- Pagos aos escribáns Pedro Louzao e Afonso Eans pola escritura de documentos: *“panno mezcrado azeitunado... et dineros”*.
- Aclaración ao codicilo do deán que fai Xoán de Ben (sobriño e testamenteiro) sobre as rendas para a fundación dunha capela en Santa María a Nova de Noia.
- Sancha Rodríguez de Bendaña, nai e herdeira de Afonso Sánchez de Grez, quen fora arcediago de Trastámara, quita todos os preitos ao deán (e aos cumpridores do testamento) polas débedas pecuniarias que este tiña co seu fillo pois por fin lle pagaron todo.
- O arcebispo Rodrigo de Moscoso pide que a través de Gonzalo de Mera lle manden *“huun tonel de vinno branqo et outro tonel de vinno rrosete destes que foron do dayan et dadelle do boon para que os traga et ponna enna nossa adega”*.
- O último documento fai referencia a Fernán Núñez, escudeiro e fillo do deán que estaba en prisión por querelas contra o Conde don Pedro. Xoán de Ben, o testamentario, coa aceptación do arcebispo, o libera cos cartos destinados no testamento para obras de misericordia.

Museo do Pobo Galego. Fondo Familia González del Blanco

Carta de pago do prior de Santa María de Bonaval na que reconece ter recibido a cantidade legada nas mandas de Iohan Nunnez d'Aponte, deán da Catedral de Santiago.

**Santiago, 16 de febreiro, 1380.
38'3x25'5 cm.**

En galego.

Iníciase este pergameo coa confirmación de cobro por parte do prior do mosteiro de Santa María de Bonaval, frei Álvaro de Santiago, polas misas ditas a favor da alma do deán. O mosteiro de San Domingos de Bonaval estaba baixo a advocación de Santa María, de aí que moitas veces se refiran ao mosteiro como de Santa María de Bonaval.

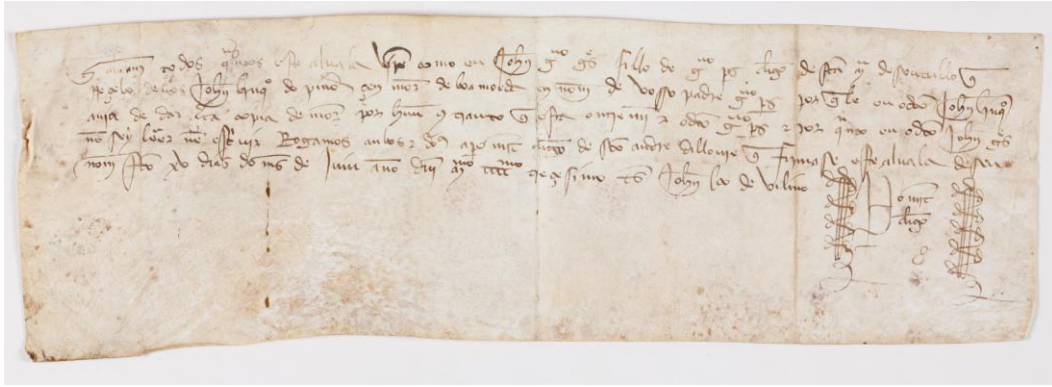
O texto continúa cunha relación de tres documentos anteriores a este, nos que Rodrigo de Moscoso, arcebispo de Santiago, reclamáballe o pago das misas aos testamenteiros Xoán de Ben de Aponte e Xoán Martínez Guillelmez. Do primeiro só sabemos que foi feito o día 22 de decembro de 1379, os outro dous foron dados en Pontevedra o ano de 1380, os días 26 de xaneiro e 7 de febreiro.

Por último destacar a **fórmula de excomunión, ou fórmula cominatoria**, empregada de xeito habitual nos documentos, e que neste caso di: “... *Mandamos aos clerigos e capelaes da dita nossa vila de Noya e de nosso arçebispado... que vos denunçien e esquinen commo escomungados nos domingos, festas e outros dias do ano...*”.

Signo do notario Álvaro Pérez Puquarino

Museo do Pobo Galego. Fondo Familia González del Blanco

Aluala polo que Johan Gonçaluo Gomes recibe o estipulado no contrato entre el e Gonçaluo Peres, cen marabedís.

15 de xullo, 1430. 30x9'7 cm.

En galego.

Este recibo de pago o firma Pedro Martín, crego de San Andrés de Illobre (Vedra), en nome de Xoán Gonzalo Gómez e Gonzalo Pérez, por non saber estes escribir: *“e por quanto eu o dito Johan Gomes non sey lëer nen escriuir rrogamos anbos et dous a Pero Martin clerigo de Santo Andre d’Illoure que firmase este aluala de seu nome”*.

O costume de recorrer aos cregos para a sinatura do documento, era moi habitual na época dada a alta taxa de analfabetismo.

Albalá procede do árabe “albara” e equivale a recibo ou resguardo. Son documentos breves e de carácter administrativo ou económico.

Firma do crego Pedro Martín

Museo do Pobo Galego. Fondo Blanco Cicerón

Concordia entre os herdeiros de Fernan Gomez e os seus aforados para o pago dunhas rendas.

**Santiago de Compostela, 26 de xullo, 1446.
27x26'8 cm.**

En castelán.

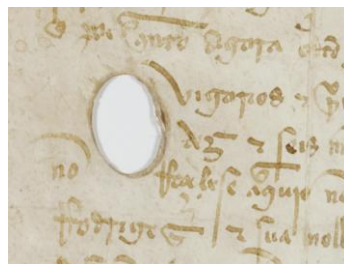
Os herdeiros de Fernán Gómez do Preguntoiro propietarios de “*a metade dun langar de salgar e arangar que esta enna ribeira dos Pedrouços de par da villa de Noya*” reciben dos seus aforados Gonzalo Rodríguez e a súa muller Catalina Eans, 90 maravedís e “*medio milleiro de sardiñas blancas salgadas*”. Ante as reclamacións de pago feitas sobre esta propiedade pola Confraría de Santa María a Nova acórdase que os aforados descontarán esta cantidade das rendas que lle pagan aos propietarios.

Destacar aquí a identificación das testemuñas tanto polo cargo como polo oficio: Xil Rodríguez de Varela, alcalde de Santiago; Xoán Vinagre, cambiador; ou pola procedencia, Gonzalo Pérez do Preguntoiro.

É interesante fixarse neste pergameo nos furados naturais que responden a imperfeccións propias da pel, polo que a escritura se adapta a elas sen perda de información.

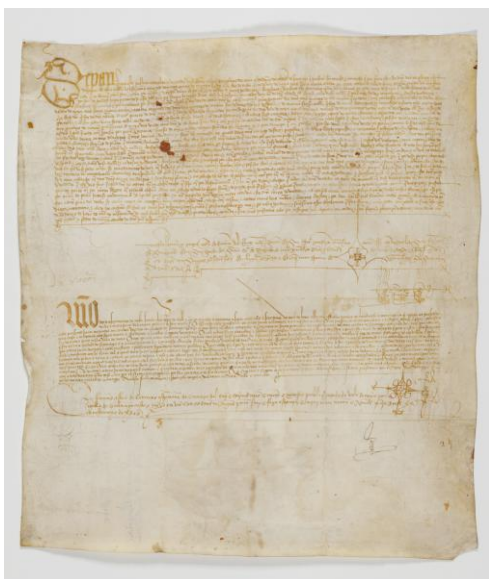

Signo do notario Fernán Pérez

Furados naturais

Museo do Pobo Galego. Fondo Familia González del Blanco

Escritura de venta dunha parte dun muíño sito no río Traba, detrás de Santa María a Nova de Noia.

Santiago de Compostela, 7 de xullo de 1487. 45'3x40'2 cm.

En galego.

Neste documento, Xoán González da Caña (veciño de Santiago) propietario de “*a metade de tres cuartos dun muiño*” véndelle a súa parte a Xoán de España. O comprador xa tiña, xunto a outra propietaria (Mariña Afonso) outra “*metade de tres cuartos de muiño*”. Este muíño probablemente sexa un dos que aínda podemos ver na Pedrachán en Noia.

A propiedade que se vende estaba aforada a Xoán Dalamiño e á súa muller, e aínda que se mantén o aforamento logo da venta, destacamos aquí o **ritual de toma posesión do muíño**: “... *Iuan d’España entrou logo por si meesmo ena dita casa dos ditos muynos e poso fora dela ao dito Iuan Dalaminno e sua moller e andou de pees por la dita casa et tomou dela pedra e terra e çerrou as portas da dita casa e as abreu por sua voontad en logar de sennorio e posison corporal. Et dou logo e entregou ao dito Iuan Dalaminno e sua moller unha chave da porta dos ditos muynos...*”.

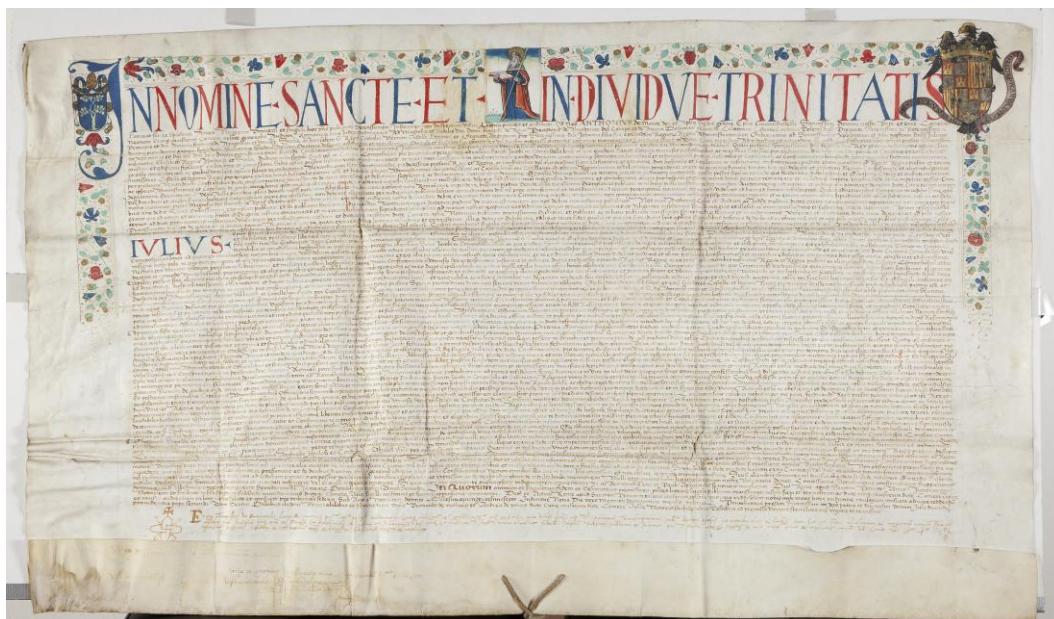

Signo do notario Gian Lourenzo Porra

Signo do notario Fernán Afonso de Betanzos

Museo do Pobo Galego. Fondo Familia González del Blanco

Bula de Confirmación do Papa Xulio II á Confraría do Apóstolo Santiago.

Roma, 17 de decembro, 1504. 96'6x60'4 cm.

En latín.

Bula de Xulio II na que se confirman a creación do Hospital e a creación da Confraría do Apóstolo Santiago que xa aparecían recollidos na Bula de Alexandre VI do ano de 1499, outorgándolle os mesmos privilexios e indulxencias.

Trátase dunha copia feita no ano 1506 da Bula orixinal.

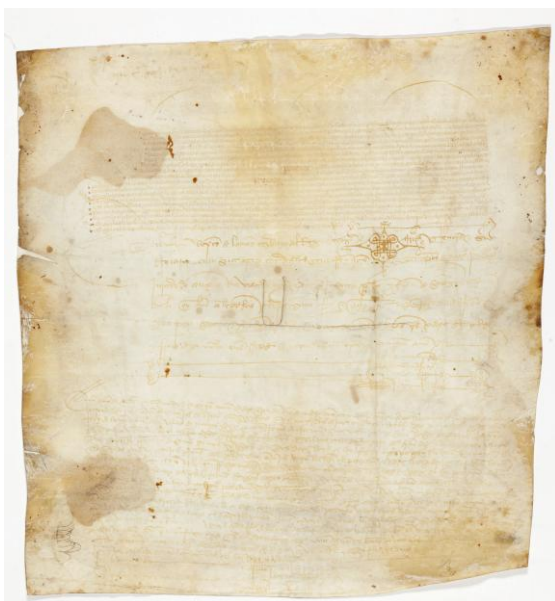
Ricamente ornamentada na parte superior, leva unha grilanda de flores azuis e vermellas e landras. No centro do pergameo vemos a figura de Santiago Peregrino, flanqueada polas armas papais na esquerda (escudo de Xulio II) e da Coroa de España na dereita (escudo dos Reis Católicos).

A bula, selo pontificio pendente, está moi deteriorado.

Santiago Apóstolo

Museo do Pobo Galego. Fondo Deputación da Coruña: Hospital Real

Documento de venta e cesión de bens na parroquia de Santa Mariña de Obre (Noia), a favor de Ruy del Oro e a súa muller Teresa Martinez.

**Noia, 12 de febreiro, 1506.
35'4x33'3 cm.**

En castelán.

Venta e cesión dos bens de Pero Campillo adxudicados en subhasta pública ao mellor licitador, Roi del Oro, notario público de Muros: *“los puso e cõponner a pregonẽs e leylanes en esta villa en publica almoneda”*.

Da transacción da conta Fernán López de Lamas, notario público de Noia e ademais notario real, persoa formada en dereito e lexitimada para exercer a súa profesión en calquera parte do reino.

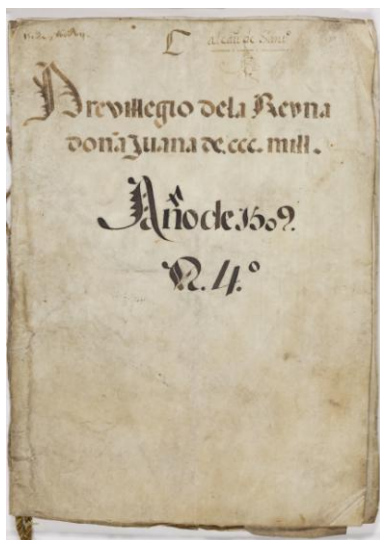
O documento ten as tintas bastante esvaecidas polo que a súa lectura é complexa. Contrasta a perfección da letra na primeira parte do documento coa letra máis descoidada da segunda que probablemente se trate do borrador.

O pergameo presenta partes case transparentes xa que ao raspar a pel quedaron restos de graxa, isto provoca o seu deterioro.

Signo do notario Fernán López de Lamas

Museo do Pobo Galego. Fondo Familia González del Blanco

Caderniño en pergameo que recolle as disposicións sobre alcabalas a favor do Hospital Real de Santiago entre os anos 1509 e 1609.

8 folios. 32x23 cm.

En castelán.

Como documento oficial da Chancelería Real o pergameo é moi coidado na súa factura, coa caixa de escritura perfectamente delimitada e unha letra limpa e coidada como require un documento real. Leva rúbricas en tódalas follas.

Recóllense nestes documentos os ingresos que recibiría o Hospital a través das alcabalas, imposto indirecto co que se gravaban as actividades comerciais. Pola cidade de Santiago ingresaría: “... *setenta e cinco mill maravedís en esta manera: ... alcavala del vino treynta mill maravedís... alcavala de la carne quinze mill maravedís, alcavala del pescado dez mill maravedís, alcavala de los paños, veinte mill...*”. Cítanse tamén as alcabalas que recibe doutras vilas como Muros, Noia, Carril ou Coruña.

Selo de chumbo pendurado con fíos e coas figuras no anverso da raíña Xoana I de Castela e do seu marido Filipe I no reverso.

Museo do Pobo Galego. Fondo Deputación da Coruña: Hospital Real

Bula de creación en Santiago, no Hospital Real, da Confraría do Santísimo Sacramento.

**Roma, 10 de setembro, 1545.
68'1x53'8 cm.**

En latín.

Este é a carta papal na que se autoriza a creación da Confraría do Santísimo Sacramento en Santiago cos mesmos beneficios e indulxencias que a de Santa María de Minerva en Roma. O termo “Bula” é en realidade o nome do selo e o seu recipiente que se acababa por aplicar aos propios documentos.

A Confraría do Santísimo Sacramento de Santa María da Minerva, foi fundada en 1520 polo dominico Tomás Stella. Os seus estatutos foron aprobados por Bula do 3 de novembro de 1539 polo Papa Paulo III. A influencia da Orde dos dominicos fixo que as Confrarías se estenderan rapidamente, bastaba, normalmente, o decreto de erección do bispo e inmediatamente a Confraría quedaba agregada á de Roma.

Destacar neste pergameo que o texto non vai manuscrito, senón que está impreso e enmarcado por unha orla pintada a man con motivos vexetais, caras, anxos, cestas con froitos etc. No centro un medallón coa representación do Santísimo, no lado esquerdo a Saba Santa e no dereito Santiago Apóstolo. Pendurado, leva un selo de cera no seu recipiente de metal, a bula, moi mal conservado.

Orla, detalle

Museo do Pobo Galego. Fondo Deputación da Coruña: Hospital Real

Follas soltas de cantoral.

En latín. 48'6x34'2 cm.

Un cantoral ou Libro de Coro é un manuscrito musical de gran formato usado en igrexas ou catedrais durante a Idade Media e o Renacemento. O tamaño do pergameo ten que ser o suficientemente grande como para que todos os clérigos do coro puidesen ler as notas musicais a distancia.

Os cantorais situábanse nos facistois, no medio do coro de tal maneira que puidesen ser vistos por todos os compoñentes do mesmo.

A súa utilización comezou a caer no S. XVI coa impresión de libros con notacións musicais por ser estes máis baratos, pequenos e fáciles de manexar.

Na vitrina expónse unha folla que recolle o Salmo 109, 5 e na parede dúas follas que conteñen o Salmo 67, 29-30; propios da festa do domingo de Pentecoste.

Museo do Pobo Galego. Fondo Manuel Beiras e
Clodio González Pérez

**Diploma de fundación da
Confraría da Cinta de Santo
Agostiño e Santa Mónica en
Santiago.**

**Santiago, 15 de abril, 1688.
49x39'2 cm.**

En latín.

Neste pergameo se certifica a creación da Confraría da Cinta de Santo Agostiño e Santa Mónica. Leva cosido un caderniño en papel no que se recollen as indulxencias dadas polos distintos Papas á Confraría, así como as regras que teñen que cumprir os confrades.

O texto, escrito con letras douradas, vai presidido por unha imaxe da **Virxe co Neno no colo; ámbolos dous sosteñen nas súas mans unha correa agarrada no outro extremo por Santa Mónica e Santo Agostiño** respectivamente. Esta iconografía responde á advocación da Confraría. Está rodeada por unha filigrana e con motivos florais.

Na parte inferior hai un selo de placa que reproduce a iconografía da Confraría.

Museo do Pobo Galego. Doazón: X. M. Vilas

Executoria de fidalguía de Don Juan do Pazo y Figueroa, veciño de Parada de Riveira, na xurisdición de Xinzo de Limia.

Valladolid, 12 de febreiro, 1717. Libro, 30'5x20 cm.

En castelán.

As executorias de fidalguía son documentos públicos emitidos polas Chancelerías de Valladolid ou Granada a petición de aquel que quere que se recoñeza a súa condición de fidalgo. Na maioría dos casos é co fin de evitar pagar os impostos que lle reclama o cabido municipal pois os fidalgos estaban exentos destes pagos.

Esta executoria de fidalguía foi iniciada por Don Antonio do Pazo, veciño de Parada de Riveira (Xinzo de Limia) o 12 de xuño de 1682 na Chancelería de Valladolid e librada en favor de Don Xoán do Pazo e Figueroa, o seu fillo e continuador do preito, o 12 febreiro de 1717.

O documento consta de 119 páxinas encadernadas en veludo (deteriorado) e manuscritas en vitela. Na primeira páxina, a única en papel, figura a árbore xenealóxica da familia. A continuación, xa en vitela, unha ilustración a man do escudo de armas familiar. Moitas das letras capitais do texto son ornamentais e as de comezo e final da executoria son douradas sobre fondo vermello e azul. **Selada e rubricada en tódalas páxinas con selo de chumbo pendurado de Filipe V.**

Museo do Pobo Galego. Fondo Taboada Chivite

A pervivencia do pergameo

O uso do pergameo como soporte para a escritura vai desaparecendo progresivamente coa chegada do papel, acelerándose este proceso coa invención da imprenta, quedando relegado o seu emprego a algúns libros eclesiásticos, executorias de fidalguía e pouco máis: Xa a partir do século XVIII a súa utilización queda limitada a diplomas, nomeamentos académicos e outros títulos de prestixio

A súa presenza na encadernación de todo tipo de libros é máis prolongada no tempo, chegando a adquirir unha gran auxe no século XVII.

Certificado de armas

- 1.- Nomeamento de don Xesús Taboada Chivite *Fillo Predilecto de Verín*, 1965
- 2.- Homenaxe a don Pedro Martul Rey, do Instituto Hispano-Americano Ruíz de Alarcón, 1940
- 3.- Título de licenciatura en Medicina de don Ricardo López Carcelet, 1894
- 4.- Capa en pergameo, deseño de Camilo Díaz Baliño, Santiago 1933
- 5.- Capa en pergameo dos Mandatos do Hospital Real de Santiago, 1700
- 6.- Certificado de armas da cidade de Santiago feito por Luís Rubio y Ganga en 1909

Fondo Museo do Pobo Galego: Biblioteca Taboada Chivite, Familia Martull, Biblioteca M. Beiras, Deputación da Coruña.

OUTROS MATERIAIS EXPOSTOS

LIBRO DE HORAS DE FERNANDO I

Reprodución facsimilar do ano 1995 do manuscrito en pergameo do ano 1055, escrito por Pedro e iluminado por Frutuoso que se conserva na Biblioteca Universitaria de Santiago de Compostela.

Propiedade de María Virtudes Pardo Gómez.

MINERAIS EMPREGADOS PARA FACER AS TINTAS

Ocre, Azurita, Auripigmento, Aragonita, Manganeso, Cinabrio, Rosalgar, Malaquita, Lapislázuli, Cobre e Turquesa.

Minerais pertencentes á colección de Don Joaquín Pardo Gómez, cedidos para a exposición.

FERRAMENTAS EMPREGADAS PARA A LIMPEZA DAS PELES

Coitelos de pelar, coitelo de aprimar da Colección Museo do Pobo Galego.

FERRAMENTAS DE PERGAMENTEIRO

Tesoiras, punzón, pedra pómez (Colección particular).

Luneta e media lúa cedidas para a exposición por *Media lúa, artesanía en coiro*.

CRÉDITOS DA EXPOSICIÓN

Dirección: Carlos García Martínez

Coordinación: Rosa Méndez García

Asesoramento: José Manuel Díaz de Bustamante

Lectura e transcricións: José Manuel González Monje

María Virtudes Pardo Gómez

Restauración: José Ignacio García Fernández

Deseño: Culturactiva

Fotografía: Tino Viz / Margen Fotografía

Equipo técnico: Manuel Vilas Tubío

Colaboración: Joaquín Pardo Gómez; David Conde Lourido; *Media lúa, artesanía en coiro*